

Nyní musí být přijato opatření

Přibližně u jedné z deseti žen v Evropě bude v průběhu jejího života stanovena diagnóza rakoviny prsu.

Jednotlivci se mohou pokusit snížit jejich vlastní vystavení účinkům látek imitujících estrogen (viz přehled v následující tabulce), ale tyto kroky nestačí. Pouze opatření vedoucí k zajištění efektivní regulace chemických látek na úrovni EU a národních vlád zajistí zlepšení podmínek pro zdraví a životní prostředí pro společnost jako celek.

HEAL a CHEM Trust vyvíjejí úsilí, aby člověkem uměle vyrobené chemické látky poškozující hormonální systém byly odstraněny z trhu a aby byly nahrazeny bezpečnějšími alternativami.

Co můžete udělat pro snížení svého vystavení těmto nebezpečným látkám:

1. Jíst hodně ovoce a zeleniny.
2. Pokud je to možné, nakupovat biopotraviny.
3. Vyhnout se zbytečnému vystavení chemickým látkám, zvláště zahradním a pokojovým pesticidům, prostředkům určeným pro domácí údržbu, jako jsou barvy a detergenty, a produktům určeným pro osobní péči včetně kosmetických výrobků.
4. Pokud je to možné, namísto použití krémů na opalování zůstat ve stínu, nebo se chránit volným oděvem z husté tkaniny a kloboukem.
5. Neohřívat potraviny balené v umělohmotných nádobách nebo obalech v mikrovlnné troubě.
6. Navštívit svého vládního představitele nebo poslance Evropského parlamentu (MEP), nebo jim písemně vyjádřit své znepokojení z existence chemických látek poškozujících hormony a jejich spojitost s rakovinou prsu. Žádat přísnější kontrolu uměle vyrobených chemických látek, které porušují naše hormonální systémy.

Vytisknuto na recyklovaném papíře za použití inkoustu vyrobeného na rostlinné bázi. Grafický design: beelzePub, www.beelzepub.com. Duben 2008

Leták byl připraven v rámci projektu „Chemicals Health Monitor“ (CHM). Cílem tohoto projektu je zlepšení veřejného zdraví zajištěním co nejrychlejšího praktického uplatnění klíčových vědeckých důkazů o vztazích mezi chemickými látkami a zdravotními obtížemi v praktické politice. Pro více informací, prosím, navštivte internetové stránky: <http://www.chemicalshealthmonitor.org>

Projekt „Chemicals Health Monitor“ byl zahájen organizací Health and Environment Alliance (HEAL) společně s dalšími partnery.

Health and Environment Alliance (HEAL) je mezinárodní nevládní organizace, jejímž cílem je zlepšení veřejného zdraví prostřednictvím veřejné politiky, která prosazuje čistší a bezpečnější životní prostředí.

Kontaktní osoba: Hana Kuncová

Projekt „Chemicals Health Monitor“
Health and Environment Alliance (HEAL)
28 Boulevard Charlemagne
1000 Brusel
Belgie
E-mail: hana@env-health.org
Webová stránka: www.env-health.org

CHEM Trust je britská nevládní organizace, jejíž cílem je ochrana člověka a volně žijících zvířat před účinky škodlivých chemických látek tak, aby se tyto látky nepodílely na poškozování reprodukce, na vzniku tělesných vad, nemocí, a nebo aby nenarušovaly neurologické funkce.

Kontaktní osoba: Gwynne Lyons

CHEM Trust
PO Box 56842
Londýn N21 1YH
Velká Británie
E-mail: gwynne.lyons@chemtrust.org.uk
Webová stránka: <http://www.chemtrust.org.uk/>

Health and Environment Alliance děkuje za finanční podporu nadacím Sigrid Rausing Trust a Marisla Foundation a rovněž Evropské komisi – Generálnímu ředitelství pro životní prostředí (angl. European Commission - DG Environment). Názory vyjádřené v této publikaci nemusí nutně vyjadřovat oficiální názory nadací a institucí EU.

Rakovina prsu: předcházet tomu, čemu lze předejít

Vystavení účinkům některých uměle vyrobených chemických látek může přispívat k epidemii rakoviny prsu.

Většina žen s diagnózou rakoviny prsu touto chorobou onemocněla během svého života, aniž by jí měla kódovanou ve svých genech.

Prevence rakoviny prsu – cesta vpřed

Vědci se domnívají, že účinky chemických látek poškozujících hormony jsou již natolik známy, aby se přistoupilo k akci.

Souhrnné pojednání „Breast cancer and exposure to hormonally active chemicals: An appraisal of the scientific evidence“ profesora Andrease Kortenkampa publikované v dubnu 2008 uvádí:

„Vzhledem k tomu, že je známa úloha estrogenů při vzniku rakoviny prsu, bylo by moudré omezit vystavení účinkům chemických látek, které imitují estrogen.“

Publikace je nejnovější v sérii dokumentů zdůrazňujících potřebu omezit zdravotní rizika spojená s chemickými látkami, které narušují hormonální systém.

„I přes nedostatek přesvědčivých důkazů je prozřavé minimalizovat vystavení lidí a to především těhotných žen vlivu chemických látek poškozujících hormony.“

Doporučení **Královské společnosti** („Royal Society“) ve Velké Británii z roku 2000.

Podobně v roce 2005 vyzvala **Pražská deklarace o endokrinní disrupci** k zavedení opatření snižující rizika spojená s chemickými látkami, jež poškozují hormonální systém:

„Z hlediska velikosti možných rizik důrazně doporučujeme, aby vědecká nejistota nebránila preventivním opatřením ke snížení rizika.“

Pražskou deklaraci podepsalo více než 200 vědců z celé Evropy a USA.

Zastavit rakovinu prsu dříve, než odstartuje

Počet žen, u kterých se vyvinula rakovina prsu, se v Evropské unii v posledních dvaceti letech dramaticky zvýšil.

Ačkoli ženy vítají pokroky v mamografickém vyšetření (angl. screening) a léčbu, která pomáhá zlepšit míru přežití, tak se současně začínají ptát: „Mohlo by se udělat více pro prevenci žen, aby se u nich nevyvinula rakovina prsu? Kolik důkazů je ještě třeba pro zahájení akce?“

Každý den jsme vystaveni mnoha uměle vyrobeným chemickým látkám v potravinách, kosmetických výrobcích a čistících prostředcích pro domácnost. Některé z těchto chemických látek jsou sledovány se zvyšující se nedůvěrou. Roste počet vědeckých důkazů, že uměle vyrobené chemické látky, které imitují estrogen a poškozují tak zvané pohlavní hormony, mohou hrát významnou úlohu v růstu výskytu rakoviny prsu.

V současné době se obecně uznávané rizikové faktory pro vznik rakoviny prsu podílejí pouze v 50-ti% diagnostikovaných případů. Tyto faktory zahrnují věk, genetické předpoklady, požívání alkoholu, nedostatek fyzické aktivity, používání hormonální substituční léčby (tj. užívání estrogenů pro snížení klimakterických obtíží) a orální antikoncepční pilulky. Mezi tyto faktory rovněž náleží celoživotní vystavení žen produkci estrogenu jejich vlastním tělem. To znamená, že kojení, těhotenství nebo časná menopauza redukuje toto riziko, protože snižují vystavení ženy účinku estrogenu v měsíčních periodách po dobu jejího života.

V současných letech vědci zkoumali, zda se člověkem uměle vyrobené chemické látky, které imitují přírodní estrogeny, mohou podílet na rychle rostoucím počtu případů rakoviny prsu. Ačkoli jsou umělé estrogeny, rovněž označované jako látky narušující hormonální systém, méně účinné než estrogeny produkované ženským tělem, jejich kombinované účinky mohou být zahrnuty k rizikům.

Laboratorní studie jasně ukazují, že směsi chemických látek poškozujících hormony mohou mít nepříznivé účinky, i když jsou jednotlivé chemické látky zastoupeny v množstvích, které by problémy neměly způsobovat. Jiné studie naznačují, že vystavení těmto chemickým látkám v děloze a v době kolem puberty může být zvláště významné. V nedávné době byla ve Španělsku publikována studie, která ukázala, že některé ženy, které byly diagnostikovány s rakovinou prsu, měly vyšší hladiny těchto umělých látek imitujících estrogen v jejich tělním tuku.

Více a více vědců soudí, že kombinované závěry různých studií jsou dostatečným důvodem k tomu, aby se požadovala preventivní opatření vedoucí ke snížení vystavení účinkům určitých chemických látek, a to především těch, které poškozují hormony.

Pro více informací doporučujeme následující publikace:

- **„Breast cancer and exposure to hormonally active chemicals: An appraisal of the scientific evidence“** profesora Andrease Kortenkampa, který působí jako vedoucí střediska toxikologie na London School of Pharmacy.
- **„Faktory ovlivňující riziko rakoviny prsu – prokázané a nově se objevující“** (angl. *Factors influencing the risk of breast cancer – established and emerging*), jejímž autorem je organizace CHEM Trust z Velké Británie. Tato publikace je dostupná v anglickém jazyce a v několika dalších jazycích, včetně českého jazyka, a je určena širší veřejnosti a ženám s rakovinou prsu.

Obě publikace byly vydány v rámci projektu „Chemicals Health Monitor“ (Monitoring vlivu chemických látek na zdraví - volný překlad z anglického jazyka) a jsou dostupné na internetových stránkách tohoto projektu (<http://www.chemicalshealthmonitor.org>) nebo na internetových stránkách organizace CHEM Trust (<http://www.chemtrust.org.uk/>).